

Nr 843

Av fru Sjövall m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 106, med förslag till grunder för krigssjukvårdsutbildning av läkare och lag om ändring i lagen den 27 november 1953 (nr 688) om hälso- och sjukvård vid krig och andra utomordentliga förhållanden (krigssjukvårdslag).

(Lika lydande med motion nr 689 i Första kammaren)

Frågan om krigssjukvårdsutbildning av läkare har utretts av särskild sakkunnig. I huvudsak enligt utredningsmannens förslag föreslår Kungl. Maj:t i proposition nr 106 att nuvarande värnpliktsutbildning av läkare omläggas i syfte att göra läkarna bättre skickade att tjänstgöra i den militära och civila krigssjukvården. Med avvikelse från vad utredningsmannen ansett erforderligt (394 dagar) föreslår statsrådet dock utbildningstiden ökad med 26 dagar till 420 dagar för att därigenom möjliggöra ökad befäls- och s. k. miljöutbildning, bl. a. vinterutbildning.

Åtskilliga remissmyndigheter har å andra sidan ansett det önskvärt att den av utredningsmannen föreslagna värnpliktstiden förkortas. I ett fredssamhälle med allmänt erkänd läkarbrist måste en avvägning självfallet ske mellan det civila samhällets behov av läkare och totalförsvarets krav på tillfredsställande beredskapsutbildning av dessa läkare. Krigssjukvårdsutbildningen skall därför inte vara mera omfattande än vad som är nödvändigt för att vederbörande läkare skall kunna fullgöra avsedda uppgifter inom krigsorganisationen. Utbildningen bör också organiseras på sådant sätt att den i minsta möjliga mån inverkar störande på vederbörandes medicinska studier och fredssjukvårdens möjligheter att använda dessa studerande som vikarierande läkare.

Dessa synpunkter, som särskilt framhållits av medicinalstyrelsen i dess yttrande, bör tillmätas väsentlig betydelse vid bestämmandet av värnpliktstidens längd. Det allvarliga i nuvarande bristsituation beträffande läkare, vilken torde komma att bestå för lång tid framöver, gör det synnerligen angeläget att, utan åsidosättandet av skäligen beredskapskrav, läkare inte undandras fredssjukvården. Med hänsyn härtill synes skäl inte föreligga att frånga utredningsmannens förslag om en högsta utbildningstid för värnpliktiga läkare av 394 dagar.

Möjligheterna att ytterligare förkorta värnpliktstiden för läkare bör nog-

grant övervägas i samband med de förslag om värnplikstidens längd, som torde komma att framläggas av 1960 års värnpliksutredning.

Sedan år 1958 ingår i enlighet med riksdagsbeslut samma år en särskild kurs i krigsmedicin i ordinarie studieplan för medicine licentiatexamen. Denna kurs tillkom för att få till stånd en gemensam grundutbildning av såväl värnpliktiga som icke värnpliktiga läkare (män och kvinnor) för uppgifter inom totalförsvarets sjukvård. Enligt universitetskanslerns anvisningar den 6 juni 1958 skall kursen ge en allmän översikt av krigssjukvårdens organisation och funktion samt mer ingående behandla krigsmedicinska aspekter på ämnen såsom bakteriologi, epidemiologi, farmakologi, hygien, kemi, kirurgi, patologi, psykiatri och radiologi. Kursen skall vara en månad på halvtid och omfatta föreläsningar (ca 30 timmar) samt demonstrationer, inbegripet försvarsspel och studiebesök (ca 45 timmar). Vid sidan av kursen skall också litteraturstudier bedrivas. Erfarenheterna av denna kursverksamhet inom den ordinarie läkarutbildningens ram synes i stort sett ha varit goda. Den direkta anknytningen till universitetsutbildningen ger också de bästa förutsättningarna för en intim och fortlöpande kontakt mellan aktiv hälso- och sjukvård och beredskapsutbildning.

I propositionen föreslås bl. a. att nuvarande krigsmedicinska kurs ersättes av dels en övervägande medicinsk del om en månad på halvtid och kombinerad med annan lämplig kurs inom fredsmedicinen och förlagd inom universitetsutbildningens ram samt dels en tillämpningsdel (s. k. grundkurs) om två veckor på heltid belysande bl. a. den civila krigssjukvårdens organisation och verksamhet m. m. jämte läkarens uppgifter häri. Sistnämnda kurs föreslås förlagd utanför den ordinarie läkarutbildningen.

Ur allmän utbildningssynpunkt har det, bl. a. inom den fredsmedicinska utbildningen, ansetts nödvändigt att de teoretiska och praktiska avsnitten av en utbildning i ett och samma ämne sammanförs till en enhet så att de i möjligaste mån anknyter till varandra. Enligt vår mening finns intet skäl, varför man skulle frångå denna princip vid en utbildning varom här är fråga. Vid ett genomförande av den i propositionen föreslagna uppdelningen av berörda grundutbildning i två kurser föreligger stor risk för att relativt lång tid kan komma att förflyta mellan de båda kurserna för en och samma kursdeltagare, ofta mer än ett halvår och vid de icke sällan erforderliga uppskoven ännu längre tid. Härtill kommer att den senare kursen kan beräknas bli förlagd till en tidpunkt då många kursdeltagare under den för kursen avsedda tiden skulle kunna utnyttjas i fredssamhällets sjukvård såsom vikarier för tjänsteläkare och sjukhusläkare. Det bör här även framhållas att en genomgång av utbildningen i ett sammanhang måste förutsättas bli förenad med mindre kostnader för statsverket än om utbildningen uppdelas i två omgångar. Härtill kommer slutligen att en tudelning av kursen måste ställa sig administrativt svårbemästrad och medföra uppenbara olägenheter för den enskilde.

Tillsammans taget måste vi sålunda anse att olägenheterna med den föreslagna uppdelningen av ifrågakavande krigsmedicinska grundutbildning på två skilda kurser väsentligen överväger de fördelar som i propositionen åberopas såsom motiv härför. Vi anser därför att ifrågakavande utbildning i teoretisk och i tillämpad krigsmedicin, såsom hittills, bör genomföras i ett sammanhang inom universitetsutbildningens ram.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 106, måtte

1. anhålla om ett nytt förslag om civil krigssjukvårdsutbildning för läkare av ovannämnda innebörd byggt på nuvarande kurs i krigsmedicin i studieplanen för medicine licentiatexamen och helt inpassat inom universitetsutbildningens ram;

2. uttala att den i propositionen förordade omläggningen av läkarnas värnpliktstjänstgöring icke bör innebära längre sammanlagd tjänstgöringstid än 394 dagar.

Stockholm den 2 april 1963

Elisabet Sjövall

Astrid Kristensson

Bertil von Friesen